

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060403

DOM
2023-10-13
Stockholm

Mål nr
P 11907-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-09-27 i mål nr P 3384-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. L.P.

2. E.S-P.

Motparter

1. A.D.V

2. L.D.V.

3. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun

SAKEN

Tillsynsanmälan avseende en pergola på fastigheten X i Danderyds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommuns beslut den 4 oktober 2021 (dnr BN 2021-000992) och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1978383

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L.P. och E.S-P. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förelägga om rivning av pergolan på fastigheten X i Danderyds kommun och fört fram i huvudsak samma omständigheter som i underinstanserna.

L.D.V. och A.D.V har motsatt sig att domen ändras och anfört i huvudsak detsamma som i underinstanserna.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun har inte motsatt sig att domen ändras.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

L.P. och E.S-P. anmälde till nämnden att den pergola som L.D.V. och A.D.V uppfört på grannfastigheten utgör en olägenhet för dem och att konstruktionen inte är anpassad efter områdets karaktär. Området består av radhus och till varje radhus hör en uteplats. Pergolan är fäst vid radhusets fasad och upptar ungefär halva uteplatsen. Konstruktionen består av reglar och glest placerade ribbor som mot parken bärs upp av stolpar (se bild). Nämnden lämnade klagomålet utan åtgärd med hänvisning till att pergolan inte krävde bygglov, inte stred mot detaljplanen och inte innebar en betydande olägenhet. Länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen kom till i allt väsentligt samma slutsats.

Mark- och miljööverdomstolen delar underinstansernas bedömningar att pergolan varken är en tillbyggnad (jfr 9 kap. 2 § första stycket 2 plan- och bygglagen, 2010:900) eller bygglovspliktig anläggning (jfr 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen, 2011:338). Domstolen anser även att pergolan inte strider mot detaljplanen och inte heller innebär en betydande olägenhet.

En fråga som inte har behandlats av underinstanserna är emellertid om pergolan kräver bygglov enligt 9 kap. 2 § första stycket 3 c plan- och bygglagen, dvs. om pergolan kan anses påverka radhusets yttre utseende avsevärt (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 november 2021 i mål nr P 13252-20). Härvid beaktar Mark- och miljööverdomstolen följande. Pergolan är förhållandevis stor, den är fäst vid byggnadens fasad och den innebär en tydlig förändring av byggnadens yttre utseende. Vidare är det fråga om en enskild pergola som uppförts vid endast ett radhus i en i övrigt enhetligt utformad radhuslänga. Domstolen konstaterar även att varken detaljplanen eller planbeskrivningen anger att det finns möjlighet att uppföra en pergola i anslutning till radhusen. Övriga boende har således inte kunnat förutse sådana konstruktioner.

Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen att pergolan avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende och att den därför kräver bygglov. Nämndens beslut ska med anledning av detta undanröjas och målet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning, i första hand för att ta ställning till om det finns skäl att utfärda lov- eller rättelseföreläggande.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark, Åsa Hanna och Henrik Jonsson, referent, samt tekniska rådet Johan Hjalmarsson.

Föredragande har varit Ylva Svensson.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-09-27
meddelad i
Nacka

Mål nr P 3384-22

PARTER

Klagande

1. L.P.

2. E.S-P.

Motpart

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun

2. L.D.V.

3. A.R.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 12 april 2022 i ärende nr 403-74256-2021, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Tillsynsanhälan avseende en pergola på fastigheten X i Danderyds kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår yrkandet om syn.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.
-

YRKANDEN M.M.

L.P. och E.S-P. har, som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen ska återförvisa ärendet till Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Danderyds kommun (nämnden) för vidtagande av tillsynsåtgärder. De har även yrkat att mark- och miljödomstolen ska hålla syn på stället.

Till stöd för sitt yrkande har de i huvudsak anfört följande.

Pergolan ska rivras eftersom den medför en betydande olägenhet för dem som grannar. Pergolan har byggts på prickad mark som enligt 1965 års detaljplan inte får bebyggas med byggnader eller byggnadsverk enligt äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, som då gällde.

Länsstyrelsen har funnit att pergolan (konstruktionen) utgör ett byggnadsverk i den mening som avses i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Länsstyrelsen har också medgett att fastigheten omfattas av en detaljplan och att det därför krävs att konstruktionen är förenlig med detaljplanen för att få uppföras. Vidare gäller krav på att konstruktionen är lokaliserad, placerad och utformad på ett sätt som inte medför betydande olägenheter för omgivningen i enlighet med 2 kap. 9 § PBL.

Länsstyrelsen har kommit fram till att pergolan inte strider mot detaljplanen. Denna tolkning är felaktig. Enligt 1 kap. 5 § ÄPBL ska vid prövning av frågor enligt denna lag enskilda intressen beaktas. Särskilt betonas i ÄPBL att byggnader inte skall ge betydande olägenheter för omgivningen såsom skymd sikt och sämre ljusförhållanden. Enligt 10 kap. 2 § PBL skall ett byggnadsverk som genomförs inte strida mot gällande detaljplan. I detta fall skall 1965 års detaljplan tolkas mot ÄPBL som kom efter 1965.

När fastigheterna i kvarteret Cedern bebyggdes med 75 radhus prickades marken i detaljplanen på tomterna. Detta för att förhindra olika former av konstruktioner som skulle försämra utsikten eller kraftigt minska ljusinsläppen på grannfastigheterna i

radhusområdet med sina mycket små tomter. Ingen hänsyn till detta har tagits av länsstyrelsen.

Även idag ska detaljplanen tolkas mot ÄPBL. Det gäller för både byggnader och byggnadsverk, vilket innebär att pergolan inte får uppföras trots att den anses bygglovsbefriad. Vidare strider pergolan mot områdets karaktär som bygger på då gällande lagstiftning.

Den uppförda pergolan som går längst hela deras tomtgräns och har fästs endast 20 cm från deras radhus. "Taket" på pergolan är cirka 11,5 kvadratmeter stort med höjden 2,85 meter.

De har understrukit vikten av att syn/platsbesök görs då utgångspunkten för både kommunens och länsstyrelsens ställningstagande har varit att genomsläppligheten för ljus rakt under ribborna är minst 70 procent respektive minst 50 procent. På kommunens hemsida heter det "spaljé och pergola kräver inte bygglov".

Kommunens praxis är att konstruktionen ska ha en genomsläpplighet på minst 70 procent för att betraktas som en bygglovsbefriad spaljé/ pergola. Det gäller såväl väggar som tak på pergolan". För länsstyrelsen gäller att ljusgenomsläppet är minst 50 procent. Varken kommunen eller länsstyrelsen har, trots försök till utförlig beskrivning, förstått att det inte är ljusgenomsläppet direkt under de överliggande ribborna som orsakar en betydande olägenhet för deras fastighet. Det är i stället de 24 ribbornas höjd och bredd på 6 x 6 cm som tillsammans skapar ett kraftigt mindre ljusinsläpp i deras kök och matplats. Detta ger ett genomsläpp på endast cirka 10 procent, trots att kommunens praxis säger att en pergolakonstruktion ska ha en genomsläpplighet på minst 70 procent. Det kan inte bara gälla för fastigheten på vilken pergolan byggts, utan också för grannfastigheten. Medan ljusgenomsläppet rakt under pergolan mycket väl kan vara mellan 50 – 70 procent så är effekterna av den byggda pergolan att de fått nära noll "ljusinsläpp" i sitt kök och matplats då ribbornas bredd och höjd tillsammans bildar ett tak för dem, då deras köksfönster är placerade diagonalt cirka en meter från den 285 cm meter höga pergolan.

Varken kommunen eller länsstyrelsen har tagit hänsyn till att det är radhus med mycket små tomter, inte minst på radhusets baksida, där pergolan byggts. Därmed blir effekterna mycket större än för exempelvis en normal villatomt.

Vid bedömning av om en åtgärd ska anses innebära en betydande olägenhet ska bland annat olägenheter för grannar i form av skymd sikt eller sämre ljusförhållanden beaktas (prop.1985/86:1).

DOMSKÄL

Domstolen ska enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar hålla syn på stället om det behövs. Med hänsyn till vad domstolen ska pröva och den utredning som redan finns i målet bedömer domstolen att syn på stället inte behövs. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet samt övervägt vad klaganden anfört i överklagandet. Domstolen finner inte skäl att göra någon annan bedömning än den länsstyrelsen gjort i det överklagade beslutet. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 18 oktober 2022.

Åsa Marklund Andersson

Malin Danielsson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Åsa Marklund Andersson, ordförande, och tekniska rådet Malin Danielsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Sebastian Randahl Widmark.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.